

БЮЛЕТЕНЬ

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КАЛІШІ ТА ЙОГО ОКОЛИЦЯХ.

РІК II.

1 липня 1925 р.

Ч. VIII.

З ЖИТТЯ

Української Еміграції в Каліші.

Наше сіре буденне емігрантське життя, за час від виходу останнього бюлетеня Об'єднання, нічим не змінилося.

Не зазнали ми за цей час ні великих радостей, ні будь-якого страшного лиха.

Отак живемо з дня на день, перебиваючись с'як-так, на хліб собі й родині заробляєм.

Світлим днями в цій буденщині були дні Великодня.

Почалися вони службою Божою в Станичній Церкві.

Ведічна була та служба. Незрівняно провадив її о. Єромонах Дмитро (Маган), та мішаний хор під керівництвом п. Кальмуцького возвеличав ту службу.

Велика Станична Церква була переповнена до краю молячимися. Не тільки мешканці Станиці були там, — поприходили й всі наші люди з міста й сел околичних, як рівно й в дуже великій кількості російська еміграція й місцеві росіяне, не дивлячись на те, що мають і свою церкву в місті, і священика і навіть хор.

На жаль, в той час, коли й чужинці прийшли до нашої української церкви, „де хто“ з наших, навіть старших людей та ще й у високих рангах, пішов молитися до церкви... російської.

Не дивлячись на тяжке й непривабливе життя наше тут, все ж знаходяться ще окремі, сильні духом й витривалі одиниці, що злившись, хоч у невеличкі, але міцні гурточки, провадять, в мірі можливостей, культурну та громадську роботу.

Такими гуртками є: Спілка Військових Інвалідів, якій в решті пощастило одержати від Польського Уряду через У. Ц. К. у Варшаві інвалідську ренту для своїх членів. Правда, не у вигляді настоящої ренти, а лишень у формі так званих „залічок“, але в розмірі повної ренти, згідно з висотою відсотка втрати працездатности кожним з інвалідів.

Є надія, що ці залічки з часом перейдуть на сталу ренту та будуть дані інвалідам українським р:жні полехші.

На тлі здобуття тих пильг і привілеїв у Спілки повстали великі непорозуміння з У. Ц. К. у Варшаві, які й по цей час ще не залагоджені.

Ці непорозуміння розбили інвалідську семью на два табори.

Частина членів Спілки (понад 40 чоловік) замешкує від довшого часу в місті на Граничній вул. № 1 в Домі Українського Інваліда. Група ця з приводу переходу, в зв'язку з одержанням „залічок” на самоудержання, вибрала нове керівництво Домом Інваліда.

В Домі залишаються існувати майстерні: мебльо-кошикарська, кравецька і столярська та маленька крамничка; майстерня шевська збанкрутувала й зачинилася.

Союз Українок дальше провадить свою гуманітарну працю, утримуючи Дитячий Садок, Трудову Артіль і амбулаторійку та допомагаючи хорим і дітям молодом тощо.

Военно-Історичне Т-во переводить дальше роботу по збору воєнно-історичного матеріялу та памяток. Крім того починило певні кроки по впорядкуванню військзого цвинтаря в Щепіорні. В цьому напрямі вже доконано і певних наслідків, бо вже з'явилися де-які суми на ту ціль, а навіть і переводиться деяка робота в тій справі.

В Початковій Школі при Раді Обеднання оце в цих днях кінчилося навчання, після чого відбулися в присутности особливої Комісії, переходні іспити дітям.

Діти відповідали на всі запитання досить добре, засвоївши цілком пройдений курс.

Іспитова Комісія знайшла, що вони вповні підготовлені до переводу їх до наступного відділу.

Після закінчення іспитів від Президі Ради Обеднання було роздано дітям подарунки.

Перерва в навчанні буде тривати до 1 серпня.

Президія Ради Обеднання з великим задоволенням складає сердечну подяку учительці школи п. Юлії Грабченковій, яка з таким умінням, любовію, щирістю й відданістю переводила навчання й виховання дітей в школі.

Станична гімназія ім. Т. Шевченка нараховує вже 4 рік свого існування. Завдяки їй мали змогу докінчити середню освіту кілька десятків вояків Української Армії, яким бурхливі часи визвольних змагань народу Українського перешкодили зробити це в свій час. З часом ліквідації таборів для і-тернування перестала було й вона існувати, але потім, коли замість таборів повсталала Українська Станиця, вернула до життя й гімназія.

Перші часи поновного її існування були дуже важкі: не було відповідного помешкання, розбіглися лектори в пошукузанаю з куском хліба, відчувався гостро брак підручників і інше.

З бігом часу всі ті болячки усунено, і гімназія здобула для себе все потрібне.

На сьогоднішній день гімназія під проводом п. директора Богдана має в своєму складі 56 учнів, які розподіляюся по класах так: підготовча кляса має 5 учнів, друга кляса — 10, четверта 24 і шоста — 17 учнів.

Кляса 416 за рік пройшли все те, що звичайно проходилося за два роки, кляси молодші проходили курс нормально.

30 червня закінчився 1924-1925 шкільний рік, і з 1 липня почалися іспити: переводні до наступних кляс і матуральні.

Новий шкільний рік розпочнеться 15 вересня б. р.

Є в нас ще дві організації, а то: Т-во б. Вояків Армії У. Н. Р. та Калішський відділ У. Ц. К.

Перше, маючи в основі такі гарні й святі завдання, на жаль нічим себе, крім видачі дрібних допомог і позичок своїм членам, не проявляє й про діяльність його ніхто, навіть самі члени Товариства того, нічого і ніяк не знають.

Щож тичеться другого — Відділу У. Ц. К. в Каліші, то він не має навіть заряду свого, лишень херовника в особі п. Можейка.

Культурні розваги.

В Станичній театрі за час від Пасхи відбулося 2 вистави з танечними вечірками, в яких взяли участь артистичні сили, що лишилися ще тут від бувших таборових артистичних гуртків.

Поза тим, на жаль, інших ознак культурного життя в Станиці не видно, хоча маються для того і відповідні певні можливості.

На перехіді тому мабуть є та загальна нездорова атмосфера, що що раз більше проникає в Станицю.

Все частіше трапляються надзвичайні сумні випадки у вигляді побиття кого тощо. Таке явище набирає ніби епідемічного характеру.

Хор Д. Котка в Каліші.

Виконуючи турне по Польщі завітав до нас в Каліш український наддніпрянський хор Д. Котка і дав у місті, в салі Музичного Товариства два концерти, які, на жаль, не дали жадних матеріальних зисків, щоб не сказати більшого.

Дивізійне Свято 3-ої дивізії.

По старій звичці й певній традиції старшина б. 3-ої Залізної стрілецької дивізії 7 червня обходила своє дивізійне свято, Організувала його комісія з молодиків тої дивізії.

З зовнішнього боку відбулося воно, як належить: пили, їли, бувшу славу „Залізної“ споминали, тости голосили, правда, може не в такому порядку, як би то належало, голосили славу навіть майбутнім комдівам, у яких би не було пасинків.

Та на сторонніх свято те справило сумне вражіння, хоч би навіть тому, що на святі не була старша старшина дивізії та більшість командирів інших б. дивізій.

В Раді Обеднання.

В часі ліквідації таборів для інтернування Української Армії, коли люде и ші після чотирьох-літнього сидіння за дротами виходили на волю та залишалися самі на себе, без жадних засобів до життя, коли нужда, голод і холод заглядали їм у вічі,—найбільш активні й витривалі одиниці з поміж них зачали шукати якогось виходу та порятунку.

Шукання ці висунули ідею обеднання існуючих ще на Калішському ґрунті культурно гуманітарних громадських організацій, з метою спільними силами підняти рятункову акцію.

Ініціативу до цього дало Українське Т-во Допомоги Збігцям з України в Каліші, що несучи від довшого часу посильну поміч нашим людам в таборах, наразі не змогло підняти всього тягару, що повстав в цей критичний час.

На його заклик відгукнулося аж 9 таборових й позатаборових Калішських українських організацій, які на спільній нараді 28 березня 1924 року, через своїх уповажнених представників підписали певну умову, що початкувала собою— „Обеднання українських емігрантських організацій у Каліші й його околицях“, й обібрали керуючий і репрезентативний орган його.

З того часу пройшло 15 місяців.

За цей час Обеднання здобуло чималі грошові суми та досить значячу кількість дитячих, жіночих і чоловічих речей і цілий ряд ріжних харчових продуктів; видавало допомоги в ріжних випадках;

видавало допомоги-позики

видавало допомоги одягом, білизною й взуттям;

видавало допомоги харчами та обідами в натурі з ідальні в Домі Емігранта;

допомогло розіхатись з Каліша і знайти притулок звільненим з інтернування, видаючи гроші на подоріж для підшукування праці;

подавало правничі поради нашим людам;

підкувалося хорими в шпиталях і увязненими;

збудувало „Дім Українського Емігранта“ на Гурній вулиці № 2, в якому знайшло постійний притулок цілий ряд незаможних українських родин;

давало часовий притулок в тому Домі нашим людам, головним чином з бувших вояків Української Армії, що з ріжних вільних і невільних причин перебували до Каліша;

відчинило українську початкову школу й навчало в ній наших маленьких емігрантів;

утримувало читальню й бібліотеку з українськими й иншими, газетами, журнелами й книжками;

навязало й стало дотримувало звязків з українськими емігрантськими кольоніями й гуртками, розкиданими по всіх усядах світа Божого;

інформувало через свої бюлетені українське суспільство про життя тих гуртків і кольоній, як рівно й про життя свого осередку, чим задсвольняло, бодай, мінімальні потреби того суспільства в цьому змислі.

Ото в коротеньких рисах підсумки праці Обеднання за півтора десятки місяців його існування.

Критична хвиля минула. Люде розперошились і сяк так попристроювались.

і що залишилися тут, також якось влаштувалися й призвичаїлись справлятися боротьбі за існування.

З другого боку, розпорошення звідце людей розпорошувало разом і наші тут громадські організації, які втрачали своїх активних робітників, а то навіть і керівників чи провідників, і ті організації почали одна за одною виходити з життя і зовсім припиняти свою діяльність.

Від цього що раз більш ріділи ряди Обеднання, і воно викреслювало зі свого складу все нових і нових своїх членів і на день сьогоднішній нараховує лишень дві більших і активних організації, це—Українське Т-во Допомоги Збігцям з України та Спілка Військових Інвалідів.

Зважаючи на це та згідно з арт. 10 Умови про існування Обеднання („Обеднання припиняє своє існування по виході з його складу двох третин складаючих його організацій-фундаторів“), Президія Ради знайшла за нормальне завішити діяльність Обеднання.

Перед завішенням тої діяльності Президія запросила ревізійну комісію, в складі представників від таких групвань: Спілки Військових Інвалідів, Т-ва Допомоги Збігцям з України, б. Комітету Семейних, від новоповставших організацій—Союза Українок та Военно-Історичного Т-ва і відпоручника Українського Центрального Комітету, в лиці члена Правління Української Станиці в Каліші.

Комісія розпочне свою працю в найближчик днях.

Надалі провадження де-яких функцій з обсягу культурно-гуманітарного, оскільки то буде можливість, перебирає на себе Українське Товариство Допомоги Збігцям з України.

Грошовий звіт скарбниці Обеднання за час від 1 квітня й до 1-го липня 1925 року.

П Р И Б У Т О К :

На 1 квітня залишалось	злот.	125.39
	дол.	20.66

П о с т у п и л о :

Від Високопреосвященного Єпископа Поліського Олек- сандра пожертви на підписний лист ч. 328	70.00
Від Генералової Сінклер збірки по підп. листу ч. 266.	77.50
Від Ексцеленції Митрополи- та гр. Шептицького пожертви на підп. лист ч. 327	100.00
Від ген. Сігаріва збірки по підп. листу ч. 323	56.00
Від Високопреосвященного Єпископа Гродненського Олек- сія пожертви на лист ч. 329	50.00
В д п. Стефана Савули пожертви	5.00

Від Клубка Союза Українок в Бориславі збірки по підп. листу ч. 267	134.00
Від п. професора Огієнка та від Українськ. Т-ва Допомоги Емігрантам з України у Львові збір. по підп. листу ч. 316	47.40
Від п. Василя Лукашевича збірки по підп. листу ч. 269	14.10
Від п. інженера Плюща збір. по підп. листу ч. 307	22.00
Від п. Слічного збірки по підп. листу ч. 264	10.00
Від п. Сігаллова пожертви за видавану йому позику	3.00
Від Правління Української Станиці в Каліші через Т-во Допомоги збігцям з України в Каліші на школу при Обеднанні	80.00

П Р И Б У Т О К :

Від Т-ва Допомоги збігцям з України в Каліші збірки по підписним листам Т-ва	53.00
Від нього-ж квартирної платні за помешкання в Домі Емігранта	95.00
Від Українського Військового Союзу в Празі збірки з вистави для інвалідів 790.00 кор. чеськ. або	118.50
Повернено зворотних позик	149.00
Від розміну 20.66 долярів	106.16
Разом злотих	1375.94

В И Б У Т О К :

Видано допомог:	
Святкової на розгвінни:	
Спілці військових інвалідів і сухітникам	125.00
Домові Українського Інваліда	30.00
Дітям найбідніших Емігрантів	87.00
Хорим в шпиталю Св. Тройці	10.00
Українським в'язням в Калішській в'язниці	25.00
Допомог в ріжних випадках:	
Інвалідові Удовицькому	7.00
П. Коренівському на харчі	2.00
П. Карукові Івану на фотограф. картки для пашпорта	2.00
Інвалідові Бернацькому на харчі	4.00
Сухітникові Безносенкові на ліки	10.00
Інвалідці Олені Вовк на харчі	5.00
Інвалідові Н. Чмілю на відживлення	5.00
Інвалідові Цибі на відживлення	5.00
Інвалідові без руки О. Касяненкові на миття білизни	5.00

Йому ж на відживлення Інвалідові Вакулі на поїздку до шпиталю у Варшаві.	8.00
Тяжко хорому в шпиталю п. Копилову	20.00
П. Філімонову прибувшому до Каліша з родиною на харчі	3.00
На поліпшення їжі хорим в шпиталю Св. Тройці	6.00
Безробітному емігр. Селецькому	3.00
Пані Мороз на харчі	5.00
П Ківерчуковій на лікування дитини	10.00
Видано позик: ріжним особам	239.00

И н ш і в и д а т к и :

За надрукування бюлетенів	70.40
Поштових витрат по розсилці бюлетенів та инше	32.10
Витрати на адміністрацію	175.00
Витрати на школу й канцелярію	18.59
Арендної платні за помешкання під Дім Емігранта	70.00
Подорєжні видатки збірачів пожертв	12.00
Допомога харчами з їдальні при Домі Емігранта	1.20
Платня п. Грабченків, учительці школи при Обеднанні	200.00
Передплата часописів	7.60
Передає Спілці Військових Інвалідів 790 кч. або	118.50
Оплата пересилки пакунка з реч. ми з Америки	9.10
Ріжних видат ів	5.40
Разом злотих	1341.89

На 1 липня залишається злотих 34 05

М а т е р і я л ь н и й з в і т .

О д е р ж а н о :

Від пані Климович з Винніпегу пакунок з такими речами:

Суенок дигячих	4 шт.
Сорочечок "	2 шт.

Штанців дитячих	3 пари		Матерії (ситець)	3 метри
Комбінацій "	5 шт.		Кальош дитячих	1 пара
Пальто "	2 шт.		Черевиків " "	1 пара
Ліфів жіночих	2 шт.		Панчох " "	2 1/2 пари
Штанів дитячих вязаних	1 пара		Цукерків	38 шт.

Частина цих речей видана бідній семі Гажушко, яка виїздила до Франції, а цукерки розділені між дітьми.

Від п. Басенка з Ченстохови два костюми: один цивільний і один військовий. Цивільний костюм видано судовикові п. Торлецькому, а військовий п. Полянському Августиніві.

Від п. Отця Васильова пакунок з одною паскою й 11 помаранчами, які розділені поміж дітьми Дому Українського Емігранта.

Подяки.

В імени опікуємих Обеднанням наших тут емігрантів складаємо Ексцеленції Митрополитові гр. А. Шептицькому та Їх Преосвященствам Єпископові Гродненському Олексію й Єпископові Поліському Олександрові глибоку й широко-сердечну подяку за всемілостиві щедрі пожертви їх.

Такуж подяку просимо прийняти хвальний Кружок Союзу Українок в Бориславі, Українське Т-во Допомоги Емігрантам з України у Львові, Український Військовий Союз у Празі та Високоповажаних п.п. Генералову Сінклер, Професора Огієнка, Генерала Сігаріва, Інженера Плюща, В. Лукашевича, п. Слічного і Ст. Савулу, що поклали свій шляхетний труд по організації і збору пожертв.

Не менш щиро й сердечну подяку складаємо Хвальному Правлінню Української Станиці в Каліші, пан отцю Василіау, пані Климович, п. Басенкові та всім Високоповажаним п. п. жертводавцям.

З В І Т

Укр. Т-ва Допомоги Збігцям з України та їх родинам в Каліші зі збору пожертв серед місцевого суспільства.

Управа Товариства, вишукуючи засобів для заопікування біднішими членами Калішської Української Емігранської Кольонії, звернулася з проханням до місцевих властей о дозвіл на збір пожертв серед місцевого суспільства.

Дозвіл такий Т-ву було дано Староством в Каліші дня 5-го червня 1924 р. ч. 8471/1 на час до 1 вересня 1924 р.

Дозвіл цей Т-ву не прийшлося використати з тих причин, що трохи раніш такий же дозвіл одержав місцевий відділ У. Ц. К-та, який вже переводив збір, і щоб не шкодити йому та щоб не трапилась непорозумінь Т-во втрималось від збору.

Пізніше Управа Т-ва просила Староство в Каліші і одночасно Воевудство в Лодзі про поновний дозвіл на той збір.

Староство дня 18.X. 1924 р. ч. 8471/2 і Воевудство дня 13.XI. 1924 р. ч. Рч. 5532/2/1 і дня 11.II. 1925 р. Рч. 556/II/4 дало дозвіл на речінець до 31-го грудня 1924 року.

На підставі цих дозволів було пущено ряд підписних листів як в Каліші, так рівно і в інших місцях.

Завдяки тому, що до того часу вже відбулося силу силенну різних збірок польськими культурними й гуманітарними установами на Червоний Хрест, на літництво, на інвалідів, студентів, на пожарництво, на сиріт, ветеранів, на будівництво костелів і інше й інше, крім того українським, російським і жидівськими комітетами і організаціями,—збірка Т-ва дала аж надто мізерні наслідки.

Всього по підписним листам було зібрано: грішми 397.75 злотих і речами— 1 щітка для рук, катушка ниток, 2 кравати, $\frac{1}{2}$ кл. мила, 3 пачки цукорії, пачка кави, коробка пасти для чобіт, 12 зошитів, 2 олівця, 2 пуделка ґнопок, пуделка кольорсвих крейдяних олівців, пара дитячих шкарпеток, $\frac{1}{2}$ метра матерії, 2 коперти поштового паперу та 2 сінники.

Всього Т-вом було виготовлено для збору 50 нумерованих листів, з яких 19 листів зужитковано, 12 ще знаходяться на руках у збірачів, а решта в кімнаті 19 шт. залишились незужиткованими і постановою Управи Т-ва зістал уваженими

Зібрані гроші і перечислені речі Управою Т-ва передано до каси Обеднання на загальні потреби еміграції в Каліші.

Управа Товариства.

З В І Т

Комітета по зборі засобів на кліматичне лікування української інваліда жінки-лікаря ХРИСТИНИ СУШКО

за час від 14.II по 1.VII 1925 р.

Розіслано підписних листів 55, з котрих повернулося за ненаходженням адресата один (ч. 43).

До 1/VII. поступили збірки по 10 листам; від 44 адресатів відповіді не має.

До каси Комітета вступило по підписним листам:

ч. 2 (збірка підп. Дідченки)	26.61
ч. 20 („ п. Клепачевського)	39.00
ч. 18 („ п. Панібрат-Васильківського)	55.60
ч. 45 („ п. Геродота)	4
дол. або	20.72
ч. 21 („ Митропол.-Доброчинн. Т-ва)	10.60
ч. 33 („ о. Погорецького)	35.00
ч. 38 („ ген. М. Удовиченка)	27.75
ч. 28 („ Е. Левицької)	22.50
ч. 1 (збірка сотн. Лапченка)	
підписано: 43 малюнка, 1 сервета й 1 рушник, з яких 17 малюнк-	

ків і рушник продано за 196.98 зл.

Крім того вступило:	
від Союзу Українок в Каліші	20.00
„ Ол. Квітко, адм. підслк.	3.00
„ п. Галач через п. Болдирьова	1 дол. або 5.18
„ Панібрат-Васильківського	5.00
Разом	467.34

З них звидатковано:

на папір і коперти	2.70
на поштову оплату	35.00
на стемпльову оплату	4.00
вартість матеріалу на сервету	12.70
Разом	54.40

Залишається для надсилки хорій — 412.94

Окрім цього на Чехах зібрано ще де-яку суму, частина котрої складена на руки хорій під час її-переїзду через Прагу. Розмір цієї збірки подається по одержанню точних відомостей.

Маємо відомости, що в Америці також провадиться збірка як по підписним листам Комітета, так і по оголошенню в укр. часописові „Дніпро“ від імени української газети на Холмщині „Наше життя“. Конкретних наслідків цієї акції Комітет до цього часу ще не має.

Відгукнулися на добре діло також і Львівські добродійні організації та переспали вже в критичну хвилину 111 доларів безпосередньо до санаторії в Неаполі.

Все ж зібраних до цього часу грошей не вистарчило на покриття видатків по лікуванню та утриманню хорой на протязі 2-х місяців перебування її в клинці, що коштує 170 доларів на місяць.

Між тим хорій прилісано 2-х місячне перебування в клинці з радіо та рентгено лікуванням, і далі, в залежності від наслідків, -- 1-2 місяці перебування на Каорі; крім того лікарі застосували до хорой „грязеві“ купелі, що раніш зовсім не передбачалося і на що також потрібні гроші. Наразі Комітет посідає для цієї мети лише 11 малюнків та 1 сервету, на продаж яких потрібно певного часу.

Між тим перерва в лікуванню поведе, помимо погіршення стану здоров'я хорой, ще й до змарнування звидаткованих грошей та зусиль, що було витрачено на їх здобуття. Ціла допомогова акція зійде на нівець. Комітет, приносячи найсередчійшу подяку всім склавшим жертви, закликає всіх осіб, що до цього часу ще не відгукнулися на звернення Комітета та не надіслали грошей на підписні листи його, поспішити з тим, не ганяючись за великою квотою збірки: вкупі набереться потрібна сума. Одночасно Комітет просить Вельмишановних жертводавців повертати підписні листи, по адресі: Polska, Kalisz, pocztowa skrytka 16; gen. A. Wosk, бо вони потрібні для укладення справоздання.

В. ЗМІЄНКО, Ген.-Шт. Ген.-Хор.
Секретарь.

Н. КВІТКО,
Голова Комітету.

А. ВОВК, Ген.-Хор.
Скарбник.

З ЖИТТЯ

и інших Українських Кольоній.

Львів. Українська еміграція з Великої України, що осіла у Львові, згуртована в Українському Товаристві допомоги емігрантам з України і їх родинам у Львові*.

22 березня ц. р. Товариство бідбуло останні загальні збори, на яких обібрано новий склад Управи, на чолі якої станув популярний серед українського суспільства і видатний громадський і культурний діяч професор І. Орієнко при секретареві Хранкові.

Провід в попередній Управі спочивав у руках п. Дорошенка Володимира при секретареві Ів. Шевдрикові.

Для ближчого зазнайомлення суспільства нашого з цим Товариством подаємо деякі дані зі звіту про його діяльність за місяць травень ц. р.

Т-во всіх членів має 160, з них: почесних 5 і дійсних 155, з яких емігрантів 61 і не емігрантів 94.

Матеріальні засоби Т-ва складаються: з добровільних пожертв 365.88 зл., членських внесків 418.90 зл., добровільних пожертв за допомоги-позики 15 зл., прибутків помічних установ Т-ва — 140.60 зл. і інших прибутків — 834.61 зл. місячний оборот Т-ва — 1771 злот.

Т-ом видано допомог 10 членам на суму 130.28 зл. та допомог-позики 15 членам на суму 1120 зл. Всього видатків — 1617.87 злот.

Т-во забезпечило своїх членів в місцевій Касі Хорих.

Т-во утримує бібліотеку й читальню, з яких користало 132 члени.

До Управи Т-ва зверталося в ріжних справах 270 осіб.

Гарнів. Не таланіть Гарнову на правільно функціонуючі громадські організації з самого початку оселення тут української еміграції. Причин цьому багато, та нема потреби зараз тут їх усі викладати, бо це була б не замітка про життя нашої кольонії, а ціла історія тутешніх подій, яку довелося б розтягнути на кілька томів

Спроби організованого життя кольонії беруть свій початок від перших двів прибуття сюди чисельної еміграції, але справжня громадська організація заклалася лише з кінцем 1921 року. Було тоді чимало спроб, поставити на відповідну височінь справу організації тутешньої кольонії, в рамках Гарнівської Філії Українського Товариства Допомоги Емігрантам з України, та всі шляхетні пориви зводилися на ніщо, завдяки ріжним несподіванкам і прикрим обставинам, що шкодили розвиткові згаданого Т-ва і кольонії.

Та мимо всіх прикрих перешкод Т-во все ж потрохи розвивалося. Найвищого щабля свого розвитку досягло воно аж у 1923 році. Тоді всі без винятку члени кольонії належали до Т-ва і досить совісно підтримували його осередок— Управу. М. йже у лесь той рік життя кольонії било живим струменем. Зібрано було чимало гроша для допомоги членам кольонії, надбано і роздано значну кількість ріжних речей, проваджено ідальню, звідки видавано незаможним та безробітним навіть дарові збіди і т. инш.

Але ось уступила зі свого становища одна з найбільш діяльних Управ, і з того часу почався справжній занепад Т-ва, а навіть і кольонії. Ще до весни 1924 р. діяльність Т-ва сьак-так ішла собі помаленьку, але завдяки допущеним помилкам було втрачено приміщення і з того часу все замерло.

Не помігно стало ні Т-ва, ні кольонії; натомість животіють Управа філії і керовник відділу У.Ц.К. Але ось провідники Т-ва і кольонії, під зовнішнім впливом, завурушилися коло оживлення діяльності громади, та всі заходи і спроби зацікавити тутешніх громадян справами саморганізації (!?) дали дуже непотішаючі для них наслідки. Все ж таки після кількатижневої підготовки (!) було скликано загальні збори кольонії на 14/VI б. р.

На ті збори, із 47 постійно перебуваючих тут громадян, зявилося лише 15 осіб, з яких не всі досиділи до кінця варади (бо загальних зборів при такому разачому „абсентеїзмі“ недоцільно було провадити). „Нарада“ пройшла дуже мляво, ніби зійшлися тут громадяне не для живої праці, а на якийсь парастасчи що.

Причини такого стану недалеко шукати, бо похвальний почин ініціатора

зборів був зіпсований ним самим: — подачею запізнених інформацій, які були б далеко цікавішими в початку квітня, ніж у середині червня; підняттям кількох „актуальних“ питань без попереднього оповіщення громади що вони ставляться на порядок денний; вмовлюванням в громаду конечної необхідности заснування каси „взаємодопомоги“, а під кінець мляве читання якоїсь „резолуції“ проти відомих березневих ухвал російського педагогічного зїзду у Варшаві та переконування зібраних про потребу прилучитися до тої резолюції (розкачувались аж три з гаком місяці) і т. инш.

Після вичерпання незнаного наперед нікому порядку денного, на кількаразове запитання організатора зборів, чи не мають зібрані яких питань, або чи не бажають додаткових пояснень, аудиторія мовчазно димила цигарками і нерішуче переглядалася або перешептувалася, німо виражаючи свою „цікавість“ заслуханими справами.

Ніяково було всім: — організаторові і зібраним.

Пізніше трохи оживилася громада на Загальних зборах Тарнівської філії Т-ва Допом. Емігр. з України.

Що прайда, звіти грошовий, матеріальний та з діяльности Управи були прийняті до відома без усякої критики. Але коли дійшло до розв'язання питання про дальше існування Т-ва та вибір нової Управи, то виявилось, що філія нараховує лише 7 дійсних членів.

Завдяки цьому неможливо було приступити до виборів нової Управи, бо по Статуту філія може існувати при числі не меншому-10 дійсних членів. Тому ухвалено перенести загальні збори на 28/VI б. р., на яких вяснити, чи кольонія заінтересована в дальшому існуванню філії т-ва, чи ні.

Але загальні збори 28/VI б. р. не відбулися, бо зявилося на них лише чотирі чи п'ять осіб. Спитаєте, чому це так? А тому, що тутешнім „діячам“ теперішнім ходить не про дійсну організацію та про достойне несення громадського прапора, а лиш про не вдале політиканство, та різні фабрикації „на експорт“. Вже дуже прозоро випинаються особисті їх інтереси, які неуміло драпіруються „громадськими“ справами, що дуже відразливо впливає на решту громади і творить антагонізм навіть поміж самими проводирями, наслідком чого подані явища й цілковитий розвал нашої Кольонії.

30 червня 1925. року.
м. Тарнів.

Я.-О. Ч-га.

Закопане. Українська громада в Закопаному чи буде не найменшою зі всіх громад в Польщі, бо тепер нараховує лише п'ять осіб, безперечно наддніянців-емігрантів. Та хоч нас тут гурток малий кількістю, але за то міцний і сильний вірою в конечну перемогу Української Національної ідеї і незалежности України. Знаєм гаразд, що поневіряємся ми на чужині не лише того, щоб натягнути на себе ліпшу шмату й напхати черево, а тому щоб хоч будь-чим спричинитись до скоршої перемоги наших ідей і допомогти чим лише можливо загальної українській справі. Хоч ми всі заробляєм гроші фізичною працею, й були у нас часи гірші ніж в таборах, але ми ніколи не були глухі на всі заклики українських організацій і установ і кожний раз жертвували на пресу, школу й взагалі на всі народні цілі. З початку й до цього часу передплачували: „Літер. Науков. Вістник“, „Наш Світ“, „Новий Час“, „Народню Провсвіту“ й др.

Опріч того нам присилають час од часу: „Діло“, „Укр. Голос“, а також деякі книжки, особливо нові видання.

В Закопанім дуже тепер трудно найти будь-яку працю. Було досить випадків, що наші люде, не спитавшись приїжають сюди в надії нйти працю, але через пару днів назад повертаються, з відкіль приїхали, або в друге місце виїжають, одержавши на подорож гірко зароблені гроші україн. емігрантами в Закопанім. А другий раз приходять пішки з Кракова українці до Закопаного виключно, щоби тут позичити або роздобути якусь суму грошей на якусь важну потребу. Вони оповідають, що більшість українців емігрантів в Кракові дуже в тяжкім матеріяльнім стані, а де які зовсім не мають праці й страшенно бідують. А найприкріше чути, що в Кракові більше п'ятисот української еміграції, але вони до цього часу не мають жадної організації чи установи й звязку між собою, не живуть культурним життям, абсолютно не читають українських книжок і газет, бо не мають жадних культурних установ для того. Правда, галиччане в Кракові досить організовані: мають свої організації й Т-во „Просвіта“, але надніпрянці в них майже не бувають, бо між галичанами й надніпрянцями в Кракові є велика пропасть. Аж дивно робиться, що мається така велика кількість людей, а між ними значні старшини й навіть видні діячі, а до цього часу не об'єднались і не заклали Української громади. Передають, що ті, котрі в ліпших умовах — знати й відати не про що не хотять і байдуже дивляться на тих, хто гине з голоду, а тому то там мають місце — злочин, деморалізація й навіть самогубство із-за матеріяльної нужди. І це замість того, щоб в організований спосіб заманіфестувати перед чужинцями про нашу визвольну боротьбу, про наші святі змагання і завдяки чому опинились ми на чужині, залишивши свою Батьківщину й рідну семью.

М. ГІКЛВЙІ.

Румунія. Еміграція наша в Румунії все далі організується та прибірку форми культурного життя.

До цього часу існували там такі культурно гуманітарні громадські організації, що несли ту чи иншу поміч нашій еміграції там, об'єднували її, усвідомлювали та підтримували морально: — Громадсько-Допомоговий Комітет Укр. Еміграції в Румунії, Укр. Ощадно-Позичкове Т-во „Згода“, Союз Українських Жінок в Румунії, Філія Укр. Т-ва Ліги Націй та Місія Укр. Нар. Респ.

14 червня відбулося зібрання Букарештської Укр. Кольонії, яке започаткувало ще одну громадську установу — Укр. Т-во Просвіта в Букарешті, яке буде відогравати і ролю Клубу Українського.

21 червня переведено уконстатування Управи Т-ва, до складу якої увійшли Д-р Д. Маєр-Михальський, М. Пилипенко, М. Гетьман, К. Антошко та п.

28 червня Т-ве це влаштувало спільну загородню прогульку до Новокарешту. В одну з неділь перед тим відбувся літературний реферат п. Геродота про творчість нашого славного співця і поета п. Олеса.

Другим світлим явищем в цій кольонії є розпочата праця по скликанню 3-тї конференції Укр. Еміграції в Румунії.

Конференція та має відбутися в днях 12-15 вересня б. р. мається на меті запросити на ню представників національних меншостей на Україні, а також і представників з інших земель та від Українських Національних осередків за кордоном.

На конференції має бути підняте питання про створення Єдиного Українського Національного Центру.

В зв'язку зі скликанням Конференції Громадсько-Допомоговий Комітет розіслав анкету такого змісту:

„Приступаючи до організації по скликанню 3-ої Конференції Української Еміграції в Румунії, Громадсько-Допомоговий Комітет, так само як і в попередні роки, має щире бажання, аби на ній були заступлені всі верстви Українського Громадянства на Еміграції.

Зважаючи на це, а також і приймаючи на увагу, що далеко не вся наша еміграція живе скупченими групами, Комітет не встановлює жадних представницьких норм.

В Конференції може брати участь кожний Український громадянин.

Маючи на увазі потурбуватися про забезпечення делегатів на Конференцію безкоштовними помешканнями, усталити програм засідань Конференції, а також і оформити заздалегіть приїз делегатів на Конференцію, Комітет просить заповнити додану до цього анкету і повернути її не пізніше 15 липня біжучого року.

Лист цей та додану анкету просимо розповсюдити як найширше.

Ласкаво просимо усіх, хто знайомий зі змістом анкети, незалежно від того — чи вона надіслана йому, чи ні — надіслати нам свої відповіді на всі порушені в анкеті запитання.

Там де люде живуть не в одиночку, бажано аби відповіді на анкети складалися колективно.

Всі знайомі зі змістом анкети мають на ній засвідчити це своїми підписами. За неграмотного має розписатися в його присутності хто небудь грамотний.

Всім, хто надішле відповіді на анкети, буде в початку серпня місяця надіслано докладний програм Конференції.

ПІДПИСИ: За Голову Комітету: В. Трепке. Секретар: Дмитро Геродот”.

Сама анкета складається з таких питань:

1) Які питання Ви вважаєте потрібним поставити на обговорення Конференції.

2) На який термін Ви вважаєте потрібним скликати Конференцію. (Комітет пропонує відкриття Конференції призначити на 12 вересня).

3) Чи можете Ви приїхати, або Ваша група делегувати представників на Конференцію на власні засоби, чи потребуєте грошової допомоги та якої саме.

4) Кого з відомих Вам українських громадян Ви пропонуєте запросити на майбутню Конференцію (їх адреси).

5) Кого Ви ознайомили зі змістом цієї анкети (їх прізвища, а по — можливості й адреси).

ПІДПИСИ ТИХ, ЩО ЗАПОВНЮВАЛИ АНКЕТУ.

Чехія. Перебуваюча до цього часу під кожним зглядом в найкращих обставинах еміграція наша в Чехії починає хвилюватися й думати про завтрашній день.

Ось що звіди пишуть в останніх листах: „Очевидно в цьому році доля наша знов однакова, бо тут стан еміграції мінється в гірший бік: поміч чеським урядом скорочується взагалі, а допомоговим інституціям, як от Український Про-

мадський Комітет, Селянська Спілка і інші зокрема і особливо, чому вони зовсім ліквідуються. В зв'язку з цим залишається чимало людей без матеріального забезпечення, без праці.

Непорушними поки-що залишаються лише Вищі Школи, які матимуть можливість проіснувати, аж поки не закінчать науку в них наші студенти, себ-то 2-3 роки, при чому є підстави і досить реальні думати, що нового прийому в ті школи не буде".

З другого листа: „Справа з новим прийомом до Високих Шкіл захиталася. В минулому році в цей час вже були оголошення про прийом, а тепер Міністерство ще й досі не дало рішучої відповіді. Маються приватні відомости, що коли навіть прийом і буде, то тільки для дуже обмеженого комплексу і то, головним чином, для тих, хто вже перебуває на території Чехословацької Республіки.

В зв'язку з цим де хто з професорів, які викладають на перших семестрах, робить вже заходи по підшуканню для себе якихось інших посад та заробітків“.

В інших листах читаємо: „Український Громадський Комітет залишається й надалі існувати, але лишень як репрезентативний орган. Голова Громкому Мажита Шаповал обняв чільний провід в створеному ним Українському Соціально-громадському Інституті“.

Як і в Румунії, наша еміграція на Чехах прагне до скликання загально-еміграційного Українського Зізду та створення Єдиного Національного Центру. Відбулося з приводу цього кілька викладів, але окрім плятоничних резолюцій, справа далі поки-що не пішла. Причиною до того, мабуть, є ті великі загострення партійних, групових та персональних розходжень, що мають тут місце. „Сваряться тут на цьому ґрунті щоденно, а навіть ежечасно“, — пише дописувач.

Франція. З Парижу пишуть: „В льондонських та парижських колах спостерігається зацікавлення Українською справою та Українським рухом. Їм імпонує: боротьба за школу, наш церковний рух за автокефалію, українізація діловодства, в якій вбачають доказ сили національної свідомости, та безперестанна боротьба (терор, саботаж, атентати на потяги тощо) на Україні, яку (боротьбу) розглядають як явище, що свідчить про непримиримість нашого народу і його ворожість до большевиків не тільки, як до немилі і насильної політичної системи, а і як до влади національно-чужої, окупанської“.

ВІДОМОСТІ.

з України й про Україну.

Юрко Тютюнник.

Пише нам з Румунії наш видатний діяч і патріот: „Від особи, що систематично буває на тому боці, на запит наш, де зараз перебуває та що робить Юрко Тютюнник та його прибічники, — отримали ми таку відповідь: — ми всі забули й думати про Тютюнника. Його большевики годують, як того бика на убій і ні до чого його не допускають. Де-хто з його агентів широко працюють для москалів. Що називається торгують кровію своїх братів.“

В цій відповіді характерним є факт відношення навіть до таких фігур, як

Тютюнник, після того, як вони переходять в табор ворогів. Сказати ж, що Тютюнник сидить без роботи не можна — статті за його повним підписом систематично з'являються в американських та канадських большевицько-комуністичних газетах. Не знаю, чи тільки за океаном він робить прэбу свого пера на предмет зреволюціонування українського пролетаріату в Америці, чи пописує й в совітських органах на Україні. Тогобічна преса, яка попадала до нас, не мала статей Тютюнника.

Партизанська акція. Таж особа на поставлені запитання: — які на Україні панують настрої, чи є заворушення та їх характер, чи переводиться партизанська боротьба з ворогом, — відповіла: — Зараз окупанти судять так: коли організація заснована сама по собі на Україні і не була звязаною з закордоном, то членів її не розстрілюють, а засуджують на 5-10 років тяжкої в'язниці. А коли має звязок з закордоном, то безумовно розстрілюють по суду. Повстанчі відділи на Україні починають самі по собі народжуватися. Народ страшенно вороже відноситься до окупантів. В організаційному відношенню для визволення Батьківщини багато дечого зроблено й робиться.

Доля тих, що повертають на Батьківщину.

Тижнів кілька тому прибув в наше місто із совдепського раю лікар-поляк, якого виміняно Польським урядом за комуністів. Він просидів 22 місяці в тій самій в'язниці, в якій прикінчив життя Борис Савінков.

Ось що оповідає пан лікар про долю тих, що повертаються до дому.

Після розгрому армії Врангеля емігрував до Сербії козачих військ військової старшина (підполковник) Р-ів, залишивши в м. К-рі дружину і 5 дітей. Довго не знав він про долю родини й не отримував жадних вістей з дому. Не писав і сам, бо боявся наражати своїх на небезпеку. З рештою відважився, а згодом одержав і відповідь, що ще живуть, але сильно бідують, бож не має кому заробляти на хліб.

— Після кількох листів запитує п. Р-ів родину, чи не міг би він повернути до дому, щоб допомогти семі.

Відповіла дружина, що буд'м то й можна, бож „Совіти“ оголосили широку амністію, і тим, що повертаються зза кордону, поки не чинять жадного лиха.

Після цього починив п. Р-ів певні кроки, в наслідок чого одержав „всепрощаючу грамоту“ й поїхав до дому.

По приїзді, зголосився до відповідного комісара (б. воїнський начальник), де його взяли на учот, видавши відповідного папірця, і відпустили. Два місяці пробув п. Р-ів у дома, і ніхто його дійсно не заціпав, але робити, як не шукав, все ж так і не знайшов.

На самому початку третього місяця нагрянула до нього „чрезвычайка“, зробила строжайший обшук і, хоч абсолютно нічого не знайшла, щоб давало привід до чогось причипитися, — всеж заарештувала і вивезла аж до Москви, де й посадила до згаданої вгорі в'язниці. Через деякий час відбувся над п. Р-вим суд, який і засудив його на кару смерти за те, що... ніби-то п. Р-ів у 1905

році, на чолі якоїсь військової частини, робив... жидівські погроми. Прислужився засудові якийсь жидок (відставне лице), який про те все свідчив. Як не виправдувався п. Р-ів, нічого не допомгло: його було в числі інших 77 чоловік розстріляно й загорнено в загальній могилі недалеко проїзної дороги.

В той же день, ввечері по скінченню процедури розстрілу, їхав повз те місце селянин. Коли бачить, зі свіже насипаної могили продерлась і рухається людська рука.

Зупинив дядько коня, зіпз з воза, підійшов до могили, перехрестився, зачав розгортати землю й хутко видобув з могили живу людину, всю закрівавлену. Забрав її на воза і зробив те, що міг: відвіз і здав до шпиталю. Людина та була той самий п. Р-ів, який не був забитий, лишень тяжко ранений і стратив притомність, коли його загрибали в могилі, а потім, прийшовши до памяти і захлискуючись в калюжі людської, своєї й чужої крови, став битися в могилі, аж поки якийсь не продерлась на поверх землі одна рука, яку, на щастя, побачив проїзжий селянин.

Прошло 4 місяці. П. Р-ів ще лежав в шпиталю з незагоїними ранами, коли його знов тягнуть до суду. Знов починається та сама процедура, знов той же жидок-свідок, знов жадні доводи не приймаються під увагу і знов... кара смерти. Тоді пише п. Р-ів прохання до ВЦІКУ, в якому повторює, що виклав перед останнім складом суду, а саме: що він нікоде, нігде й ніяких жидівських погромів не робив; що за те, що він був білогвардійцем — був амнесціований, в знак чого одержав охоронну грамоту; що після повернення зза кордону жадною політикою не займався; при обшуків у нього жадного клаптика будь-якого паперу чи чого иншого компромітующого не знайдено та, зрештою, коли на думку суду він і завинив чим перед комуною, то за це вже був розстріляний й в могилі закопаний. Коли ж після цього сам Бог вернув його знову з небуття в цей світ, то він — Р-ів не міг ще зробити будь-якої провини взагалі, а проти комуни зокрема й особливо, бо лежав увесь цей час нерухомо в шпиталю та ще й під певним найпильнішим доглядом відповідних поліційних чинників. На закінчення просив помилувати його.

І, уявіть собі, ВЦІК таки... „помилував“, замінивши кару смерти десятьма роками тяжкої вязниці.

В листі з Варшави п. Коршнівський пише: „Тут цілий ряд наших емігрантів одержав листи, в яких попереджається про те, щоб вони припинили переписку й щоб не думали повертотися на Україну“.

— О Г О Л О Ш Е Н Н Я . —

Нові книжки.

„Хліборобська Україна“. Друкується й незабаром має вийти у друці пята книжка „Хліборобської України“, видання Українського Союзу Хліборобів Державників.

„Літопис Української Революції“. Ол. Доценка. Незабаром вийде з друку третя книжка. Перші дві можна набувати у автора — Тарнів, Липова, 23 по ціні: кн. I — 12 злот. і кн. II — 16 злотих.